

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»

Кафедра обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з
навчально-методичної
та наукової роботи

_____ Г. Ю. Шаркова
«__» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СТРАХУВАННЯ»

галузь знань **0305 «Економіка та підприємництво»**
напрямок підготовки **6.030509 «Облік і аудит»**
форма навчання **денна**

(Шифр за ОПІ ВПІ 2)

Кіровоград – 2016 р.

Робоча програма з дисципліни «Страхування» для студентів за
напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит», 2016 року

Розробники програми: завідувач кафедри обліку та оподаткування,
к.е.н. Ніколаєва С.П.

Протокол №1 від 02 вересня 2016 року

Завідувач кафедри _____ С.П.Ніколаєва

«_____» _____ 2016 року

Схвалено науково-методичною комісією з ПВНЗ «Кіровоградський
інститут державного та муніципального управління Класичного
приватного університету»

«_____» _____ 20__ року, протокол № _____

«_____» _____ 2016 року Голова _____ Г.Ю. Шаркова

© ПВНЗ «КІДМУ КПУ», 2016 рік
© Ніколаєва С.П., 2016 рік

**1. Опис навчальної дисципліни
«Страхування»**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»	Рік підготовки:
Змістових модулів - 2		3-й
Модуль 1. Організація страхової діяльності		Семестр
Модуль 2. Реалізація страхових послуг		5-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Лабораторні
		- год.
		Самостійна робота та індивідуальні завдання
58 год.		
		Вид контролю: залік

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

– для денної форми навчання – 0,55

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни «Страхування» є організація роботи страховиків щодо забезпечення та реалізації потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті; система відносин між сторонами страхової угоди з приводу купівлі-продажу страхових послуг.

Об'єктом вивчення дисципліни є сукупність економічних відносин між страховиком та страхувальником.

Міждисциплінарні зв'язки: після вивчення дисциплін: «Політична економія», «Економіка підприємства», «Статистика»; передують вивченню дисциплін «Інвестування», «Економічний аналіз».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Організація страхової діяльності
2. Реалізація страхових послуг

Метою викладання навчальної дисципліни «Страхування» є оволодіння студентами теоретико - методичними та практичними навичками забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті, а також формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Страхування» є:

- з'ясування необхідності і сутності страхування;
- засвоєння методів організації та функціонування страхового ринку в Україні;
- вивчення умов надання страхових послуг з основних видів особистого, майнового страхування і страхування відповідальності.
- з'ясування сутності та значення надання страхових послуг для страхування ризиків підприємств та фізичних осіб;
- ознайомлення з джерелами та особливостями надання страхових послуг підприємствам різних галузей, сфер діяльності та форм власності;
- ознайомлення із законодавчою базою, що забезпечує страхову діяльність підприємств;
- вивчення порядку та методів проведення страхування.

Студент повинен знати:

- сутність страхових послуг, що надаються юридичним особам;
- методи організації роботи страховика щодо страхового захисту;
- порядок укладання та ведення страхової угоди.
- як відбувається страхування життя і пенсій;
- особливості страхування від нещасних випадків;
- форми та види медичного страхування;
- види страхування майна та відповідальності підприємств;
- стан та порядок проведення сільськогосподарське страхування.;
- порядок проведення страхування технічних ризиків;
- переваги страхування фінансово-кредитних ризиків;

- автотранспортне страхування;
- морське страхування;
- авіаційне страхування;
- страхування майна і відповідальності громадян.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **вміти:**

- використовувати набуті теоретичні знання при страхуванні від різних ризиків, що загрожують підприємству та його працівникам;
- визначати збиток і страхове відшкодування;
- вести фінансово – господарську діяльність страхової організації;
- проводити оцінку фінансового стану страхової компанії;
- організовувати та планувати фінансову стратегію страхової компанії;
- самостійно виконувати страхування фізичних та юридичних осіб;
- розв'язувати страхові задачі та складати договори страхування;
- приймати управлінські рішення щодо уникнення ризиків за допомогою укладання відповідних договорів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 «Організація страхової діяльності»

Тема 1 Сутність, принципи і класифікація страхування

Необхідність та сутність категорії страхового захисту, методи його забезпечення. Страховий фонд суспільства, його сутність та значення. Форми організації та методи утворення страхового фонду суспільства. Економічна необхідність та сутність страхування. Страхування як економічна категорія та його ознаки. Функції страхування як економічної категорії. Принципи страхування Виникнення страхування та основні етапи його розвитку. Еволюція страхування в Україні. Розвиток страхової справи в Україні в умовах ринку. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки. Роль страхування у вирішенні соціальних проблем суспільства. Страхова термінологія та її класифікація. Поняття об'єктів страхування. Об'єкти страхування в майновому, особистому страхуванні, в страхуванні відповідальності.

Страхова відповідальність (страхове покриття). Обсяг страхової відповідальності (страхового покриття). Страхове забезпечення. Системи страхового забезпечення. Страхова сума та особливості цього поняття в майновому, особистому страхуванні, в страхуванні відповідальності.

Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття ризику у в страхуванні. Класифікація ризиків. Ознаки ризику, придатного для страхування. Оцінка страховиком ризику і визначення доцільності його страхування. Методи управління ризиком (уникнення, запобігання, поглинання, страхування). Специфіка ризиків у майновому страхуванні. Специфіка ризиків у особистому страхуванні. Специфіка ризиків у страхуванні відповідальності.

Тема 3. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Внутрішня структура страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Характеристика основних чинників розвитку страхового ринку України. Характеристика сучасного стану страхового ринку України. Перспективи розвитку страхового ринку України.

Сутність і завдання маркетингу у страхуванні. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Законодавче регулювання діяльності страхових посередників в Україні. Правове забезпечення страхової діяльності в Україні. Закон України "Про страхування", його зміст та значення. Договір страхування і його зміст згідно з Законом України "Про страхування". Страховик і страхувальник: взаємовідносини між ними; обов'язки сторін згідно з Законом України "Про страхування". Місце і роль страхових компаній в економіці країни.

Змістовий модуль 2

«Реалізація страхових послуг»

Тема 4. Страхування життя

Змішане страхування життя. Зміст змішаного страхування життя. Умови виплати страхового відшкодування. Строки та тарифи страхування. .

Страхування дітей. Умови страхування дітей. Суб'єкти та об'єкти страхування дітей. Розмір тарифних ставок.

Страхування до вступу в шлюб. Строк страхування. Вік дитини на момент підписання договору. Умови виплати страхових сум.

Страхування пенсії. Види пенсії. Страхування додаткової пенсії. Поняття ануїтету.

Тема 5. Медичне страхування та страхування від нещасних випадків

Індивідуальне страхування від нещасних випадків. Об'єкти і суб'єкти індивідуального страхування від нещасних випадків. Умови за яких особа не підлягає страхуванню. Розмір тарифних ставок. Страхування дітей від

нешасних випадків. Види обов'язкового страхування від нещасних випадків. Державне особисте страхування військовослужбовців і військовозобов'язаних призваних на збори. Державне особисте страхування осіб рядового, начальницького та вільнонайманого складу органів і підрозділів внутрішніх справ. Страхування від нещасних випадків на транспорті. Розвиток і сучасний стан страхування. Особливості розвитку страхового ринку у перехідному періоді.

Необхідність, розвиток і сучасний стан медичного страхування. Суб'єкти страхування і відносини між ними. Форми проведення медичного страхування та їх особливості. Термін укладання договорів медичного страхування громадян. Обов'язкове медичне страхування і його особливості. Добровільне медичне страхування. Договір страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхова сума. Порядок визначення розміру страхових премій і їх сплати. Термін страхування. Права й обов'язки сторін страхових відносин. Організація роботи страхової компанії після настання страхового випадку. Медичне страхування громадян, які виїждять за кордон. Організація роботи страхової компанії. Послуги з міжнародного медичного асистансу та їх застосування. Умови і особливості укладання індивідуального та колективного договору страхування.

Тема 6. Сільськогосподарське страхування

Економічні завдання страхування в сільському господарстві. Розвиток і сучасний стан страхування майна виробників сільськогосподарської продукції. Форми й види страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування врожаїв сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики і характеристика страхових випадків. Визначення вартості врожаю, обчислення й порядок сплати страхових премій. Організація роботи страхової компанії по визначенню збитків і страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (пошкодження) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) врожаю сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень. Страхове відшкодування.

Страхування сільськогосподарських тварин. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики і страхові випадки. Визначення страхової вартості тварин, обчислення й порядок сплати страхових премій. Особливості роботи по визначенню обсягу збитків і суми страхового відшкодування. Визначення факту й причин загибелі (ушкодження) тварин. Оцінка збитків при загибелі (пошкодженні) тварин. Виплати страхових відшкодувань. Страхування будівель та іншого майна сільськогосподарських підприємств. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики і страхові випадки. Визначення страхової

вартості майна, розмір та порядок сплати страхових премій. Особливості роботи по визначенню обсягу збитків і суми страхового відшкодування. Визначення факту й причин знищення (пошкодження) майна. Оцінка збитків та особливості виплати страхових відшкодувань.

Тема 7. Автотранспортне страхування

Необхідність і значення страхування автотранспортних ризиків. Поняття автотранспортного страхування, його сутність. Об'єкти страхування. Сучасний стан і перспективи розвитку системи автотранспортного страхування в Україні. Страхування автотранспорту. Характеристика об'єктів страхування. Варіанти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Страхова сума. Страховий тариф. Фактори, що впливають на розмір страхового тарифу. Термін страхування. Франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитків. Страхове відшкодування. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Об'єкти страхування. Страхові ризики та страхові випадки. Обсяг страхової відповідальності. Термін страхування. Страховий тариф і франшиза. Оцінка збитків.

Страхове відшкодування. Моторне (транспортне) страхове бюро України, його функції. Права і обов'язки членів МТСБУ. Міжнародна система "Зелена карта", перспективи її розвитку. Страхування вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Термін страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Визначення обсягу й порядок відшкодування збитків. Страхування відповідальності автоперевізника за вантаж. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Термін страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Порядок відшкодування збитків. Страховий захист громадян від нещасних випадків на автомобільному транспорті. Форми страхування. Суб'єкти страхування. Обсяг відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Виключення. Термін страхування. Страхова сума. Страховий тариф. Виплата страхових сум.

Тема 8 . Страхування майна і відповідальності громадян

Необхідність і значення страхового захисту майна громадян. Розвиток і сучасний стан страхування особистої власності громадян. Види послуг страхових компаній громадянам - власникам майна. Суб'єкти страхування. Страхування будівель і споруд, що належать громадянам. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Виключення. Страхова оцінка будівель і споруд. Страхові ризики та страхові випадки. Виключення з страхування. Страхові тарифи і франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка

збитку. Страхове відшкодування. Страхування домашнього майна. Страхування тварин у господарствах громадян. Інші види страхування майна громадян від інших ризиків. Оцінка страхової вартості об'єктів страхування. Страховий тариф і франшиза. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку. Страхове відшкодування. Страховий захист цивільної відповідальності громадян перед третіми особами. Види й форми страхування. Страхування особистої відповідальності власників будівель. Страхування особистої відповідальності власників домашніх тварин. Страхування професійної та інших видів відповідальності громадян. Об'єкти страхування. Обсяг страхової відповідальності. Страхові ризики та страхові випадки. Виключення. Оцінка страхової вартості об'єктів страхування. Страховий тариф. Пільги страхувальникам. Оцінка збитку. Страхове відшкодування.

4. Структура навчальної дисципліни «Страховання»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модуль 1				
Змістовий модуль 1 «Організація страхової діяльності»				
Тема 1. Сутність, принципи і класифікація страхування.	11	2	2	7
Тема 2. Страхові ризики та їх оцінювання.	11	2	2	7
Тема 3. Страховий ринок.	11	2	2	7
Усього за змістовим модулем 1	33	6	6	21
Змістовий модуль 2 «Реалізація страхових послуг»				
Тема 4. Страховання життя.	12	2	2	8
Тема 5. Медичне страхування та страхування від нещасних випадків.	12	2	2	8
Тема 6. Сільськогосподарське страхування.	11	2	2	7
Тема 7. Автотранспортне страхування.	11	2	2	7
Тема 8. Страхування майна і відповідальності громадян.	11	2	2	7
Усього за змістовим модулем 2	57	10	10	37
Всього	90	16	16	58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, принципи і класифікація страхування.	2
2	Страхові ризики та їх оцінювання.	2
3	Страховий ринок.	2
4	Страховання життя.	2
5	Медичне страхування та страхування від нещасних випадків.	2
6	Сільськогосподарське страхування.	2
7	Автотранспортне страхування.	2
8	Страховання майна і відповідальності громадян.	2
Всього годин:		16

6. Самостійна та індивідуальна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, принципи і класифікація страхування.	7
2	Страхові ризики та їх оцінювання.	7
3	Страховий ринок.	7
4	Страховання життя.	8
5	Медичне страхування та страхування від нещасних випадків.	8
6	Сільськогосподарське страхування.	7
7	Автотранспортне страхування.	7
8	Страховання майна і відповідальності громадян.	7
Всього годин:		58

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково (навчально)- дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;

- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- виготовлення схем.
- написання ессе, творчих завдань тощо.

Студенти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни та у методичних рекомендаціях до самостійної роботи, виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів, реферативних доповідей, аналізу наукових статей, статистичних даних по місту, області, регіону.

Реферат є важливим засобом у засвоєнні знань. Мета реферативної доповіді полягає у засвоєнні студентами основних аспектів розкритої у реферативному дослідженні теми, формуванні запитань, проведенні дискусії. На семінарському занятті рекомендується обговорювати не більше двох рефератів.

Вимоги до реферату:

Обсяг – 10–15 аркушів формату А 4;

Структура – вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел.

У вступі розкривається актуальність теми, визначається мета, в основній частині містяться основні положення дослідження, що розкривають тему, у висновку викладаються основні положення та пропозиції автора, що впливають із розгляду теми.

Реферативна доповідь та участь в її обговоренні можуть бути предметом окремого оцінювання викладачем або враховуватись ним при оцінці інших форм контролю.

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни застосовуються такі методи навчання, як лекції з елементами бесіди, ілюстрація, вирішення проблемних ситуацій, навчальна дискусія, практичні заняття, тестування.

9. Методи контролю

Поточний контроль – оцінювання за результатами практичних занять.

Контроль самостійної та індивідуальної роботи

Підсумковий контроль (залік)

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Самостійна робота	Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	20	20	100

Розподіл балів на практичному занятті

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Бали на практичному занятті
90 – 100	A	відмінно	7,5
82-89	B	добре	6
75-81	C		4,5
67-74	D	задовільно	3
60-66	E		1,5
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	0
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0

Самостійна робота

1. Підготовка статті до друку – 15 балів
2. Виступ на наукових конференціях (друковані тези) – 10 балів
3. Участь у студентських олімпіадах – 10 балів
4. Реферат з теми або вузької проблематики – 5 балів
5. Складання тестових завдань з теми – 5 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для практичних занять.
3. Методичні рекомендації для індивідуальної та самостійної роботи.
4. Тести, завдання.
5. Модульна контрольна робота.

12. Рекомендована література

Основна

1. Закони України (зі змінами та доповненнями):
 - 1.1. «Про страхування» від 04.10.01.
 - 1.2. «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.04.
2. Законодавство України про страхування / Збірник нормативних актів. – К.: Знання, 2012.
3. Александрова Н.М. Страхування. – К.: ЦНЛ, 2012.
4. Базилевич В.Д. Страхова справа. – К.: Знання, 2015.
5. Базилевич В.Д. Страховий ринок України. – К.: Знання, 2012.
6. Бридун Є.В. Страхова справа. Посіб. для розв'язування задач / ДПА України. – Ірпінь, 2010.
7. Вовчак О.Д. Страхування. Навч. посіб. – Львів: Новий світ – 2000, 2006.
8. Горбач Л.М. Страхова справа. Навч. посіб. – Луцьк: Вежа, 2001.
9. Дьячкова Ю.М. Страхування. – К.: ЦНЛ, 2008.
10. Плиса В.Й. Страхування. Довідник. – Львів: Вид.центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006.
11. Ротова Т.А., Руденко Л.С. Страхування. Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2011.
12. Страхові послуги. Навч.-метод. Посіб. Для самостійного вивчення дисципліни / За ред.. Т.М. Артюх. – К.: КНЕУ, 2010.
13. Страхування. Підруч. / Керівн. Авт.. кол. і наук. Ред.. С.С. Осадець. – К.: КНЕУ, 2006.
14. Таркуцяк А.О. Страхування. Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту фінансів, інформ. Систем, менеджм. і бізнесу, 2009.
15. Ткаченко Н.В. Страхування. – К.: Ліра, 2007.
16. Штефюк П.Я., Штефюк Т.Ю. Страхування. Навч. посіб. – Чернівці: Прут, 2011.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>